

АКТУАЛЬНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕНОЛОГІЙ, ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА РОЗВИТКУ ПРОЦЕСІВ МАРКЕТИНГУ У ДІЯЛЬНОСТІ АГРОФОРМУАНЬ УКРАЇНИ

к.е.н., доц., доцент кафедри економіки СНАУ Махнуша С.М.

Нинішній етап розвитку економіки – як світової, так і України зокрема – характеризується як такий, що є економікою постіндустріального типу. Тобто слід підкреслити важливість нематеріальних активів (об'єктів інтелектуальної власності) як найважливішого фактору виробництва і запоруки забезпечення та підвищення конкурентоспроможності підприємства. Все це стосується і конкурентоспроможності вітчизняних агроформувань.

Відповідно до існуючої класифікації об'єктами інтелектуальної власності у сільському господарстві є сорти рослин, породи тварин, також застосовуються і інші (товарні знаки, рацпропозиції, ноу-хау). Що стосується самого процесу аграрного виробництва, то мова йде про інноваційні технології, техніку, використання патентів та ліцензій у виробництві.

Створення, впровадження та використання об'єктів інтелектуальної власності дозволяє сформувати товаровиробникові власне виключне місце на ринку, створити своє ім'я, завоювати власний сегмент та споживацьку прихильність, підвищити якість продукції та стійкість власних позицій в конкурентному середовищі.

Важливими стратегічними напрямками розвитку сільського господарства і всього агропромислового комплексу є науково-дослідний прогрес та інноваційні процеси, які дозволяють вести безперервне оновлення виробництва на основі освоєння досягнень науки і техніки.

Технологічне та технічне переозброєння сільського господарства в сучасних умовах є ключовою проблемою забезпечення продовольчої безпеки України. Тільки створення та освоєння нової техніки і машинних технологій в сільгоспвиробництві дозволить підняти якість і конкурентоспроможність вітчизняної сільгосппродукції. Для розвитку сільського господарства та енергозабезпечення потрібна державна підтримка, особливо при розробці та освоєнні енерго- та ресурсозберігаючих агротехнологій.

Необхідно також акцентувати увагу на необхідності охорони та залучення в господарський оборот перспективних технологій вирощування і збирання сільгоспкультур, утримання сільськогосподарських тварин і птиці.

Важливим елементом інноваційної діяльності є організація менеджменту інноваційного циклу, оскільки багато ереспективних для сільського господарства винаходів виявлялися незатребуваними тільки через те, що їх потенціал не був розкритий і представлений. Без професійних команд менеджерів, консультантів, орієнтованих на кінцевий ринковий результат, не можна досягти успіху на ринку наукових товарів, технологій і послуг.

Ефективність агропромислового виробництва визначається взаємодією науки і практики, впровадженням у виробництво передових інноваційних технологій.

Постійний дефіцит кормів, і особливо високобілкових, є головною причиною низького рівня реалізації генетичного потенціалу тварин. На жаль, наявні наукові розробки з виробництва, зберігання і використання кормів, як правило, засновані на старій техніці, призначені для великих господарств і залишаються значною мірою незатребуваними практикою.

У рослинництві інноваційні процеси повинні бути спрямовані на: збільшення обсягів виробленої рослинницької продукції на основі підвищення родючості ґрунтів, зростання врожайності сільськогосподарських культур та поліпшення якості продукції; подолання процесів деградації та руйнування природного середовища та екологізацію виробництва, зниження витрат енергоресурсів та зменшення залежності продуктивності рослинництва від природних факторів, підвищення ефективності використання зрошуваних і осушених земель; економію трудових і матеріальних витрат; збереження і поліпшення екології навколишнього середовища. У зв'язку з цим інноваційна політика в галузі рослинництва повинна будуватися на вдосконаленні методів селекції – створення нових сортів сільськогосподарських культур, що володіють високим продуктивним потенціалом, освоєнні науково обґрунтованих систем землеробства та насінництва.

У сучасних умовах нестабільності розвитку тваринництва, різкого спаду тваринницької продукції для підвищення виробничого потенціалу галузі важливе значення має використання біологічного блоку інновацій, досягнення вітчизняної та світової селекції, що відображають найважливіші напрями вдосконалення селекційно-генетичного потенціалу, від якого безпосередньо залежить рівень продуктивності тварин, ефективне використання кормових ресурсів, освоєння ресурсозберігаючих технологій, спрямованих на підвищення рівня інтенсивності та ефективності виробництва.

Одним з основних напрямків інновацій є біотехнологічні системи розведення тварин з використанням методів генної і клітинної інженерії, спрямовані на створення та використання нових типів трансгенних тварин з поліпшеними якість продуктивності, стійкими до захворювань.

Не менш важливе значення в розвитку інноваційного процесу в тваринництві належить технологічній та науково-технічній групам інновацій, які пов'язані з індустріалізацією виробництва,

механізацією і автоматизацією виробничих процесів, модернізацією та технічним переозброєнням виробництва, освоєнням наукоємних технологій, зростанням продуктивності праці, які зумовлюють рівень і ефективність виробництва продукції тваринництва.

Впровадження високоадаптивних, ресурсозберігаючих технологій виробництва продукції тваринництва на основі інноваційної діяльності при широкому використанні автоматизації та комп'ютеризації виробництва, машин і обладнання нового покоління, робототехніки та електронних технологій, відновлення та вдосконалення виробничо-технічного потенціалу тваринницьких комплексів та птахофабрик є визначальними напрямками підвищення ефективності виробництва продукції.

Крім цього інновації в сільському господарстві зустрічають і ще одну перепону на своєму шляху: це несприйняття працівниками сільського господарства всіх рівнів нових та інноваційних технологій. І це зовсім не дивно, адже за останні два десятиліття відтік людських ресурсів з сільськогосподарської сфери в промислову став не тільки збільшуватися, але й набрав катастрофічних темпів.

Для того, щоб всі інноваційні проекти втілилися в життя, необхідно ще якісне і сучасне фінансування, зміцнення системи освіти в сільській місцевості, підвищення її рівня, створення привабливих соціальних умов для залучення молодого покоління в сільськогосподарську сферу. І лише виконавши такий комплекс заходів, можна розмовляти про впровадження якихось проектів у сільському господарстві.

Основними напрямками в даній сфері вважаються біотехнології і технічний прогрес (модернізація). Біотехнології в сільському господарстві спрямовані на збільшення обсягів продукції в рослинництві та тваринництві за рахунок підвищення родючості ґрунту, приросту врожайності сільгоспкультур, поліпшення якості культур, недопущення процесів деградації та руйнування природних екологічних систем і середовища.

Технічний прогрес або модернізація обладнання та техніки спрямовані на зниження витрат енергоресурсів при вирощуванні та переробці сільськогосподарської продукції, модернізацію процесів виробництва, як у тваринницькій сфері, так і рослинництві за рахунок автоматизації, і роботизацію більшості процесів, що в свою чергу призведе до зменшення залучених людських ресурсів на виробництві.

Можна дуже довго описувати інновації в сільському господарстві, їх види і типи, але всі вони неможливі без тих мінімальних умов, які ми описали вище. Тому дане питання відноситься не тільки до приватного капіталу, але в основному до самої держави. За її значної підтримки таких процесів сільське господарство в нашій країні може стати одним з головних джерел надходжень до бюджету.

Говорячи про процес просування на ринку, слід також підкреслити важливість процесу маркетингу продукції, яка виробляється, із застосуванням об'єктів інтелектуальної власності, або маркетингу об'єктів інтелектуальної власності як таких, оскільки вдале позиціонування товару на ринку є однією із запорок комерційного успіху.

Маркетингова діяльність щодо продукції сільського господарства складається із класичних складових комплексу маркетингу «4Р»: товар, ціна, стимулювання збуту та збут.

У розрізі першої складової – товар – виробники сільгосппродукції мають дати відповіді на питання: *що це має бути? потреби якого цільового сегмента мають бути задоволені? які нові чи поліпшені властивості повинен мати цей товар?* Мова йде про нові сорти рослин, породи тварин, про підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва на основі інновацій та досягнень у генетиці та селекції.

У розрізі другої складової – ціна – мова йде про встановлення ціни, яка б була задовільною для обох сторін процесу: для виробника з точки зору одержання задовільних прибутків і для споживача з точки зору прийняттого рівня витрат. При цьому можливе використання різних маркетингових цінових стратегій: стратегії просування на ринок, стратегії «зняття вершків», стратегії гнучких спадаючих цін тощо.

У розрізі третьої складової – стимулювання збуту – необхідним є розробка заходів щодо покращання просування товару на ринку. Задля цього необхідними є заходи маркетингового комунікаційного характеру – реклама, стимулювання збуту. Вдало подана інформація про товар має поінформувати потенційну аудиторію споживачів та заохотити її інтерес до нього.

У розрізі четвертої складової – збут – необхідною є побудова раціональної та ефективної системи збуту сільгосппродукції, яка б виправдовувала витрати на збут, утримання власної мережі або залучення послуг посередників.

Слід також акцентувати увагу на екологічності інновацій. Дійсно, в умовах інтеграційних процесів особливо актуальними стають питання, пов'язані з виживанням та розвитком аграрних формувань у складному конкурентному середовищі та зменшенні екодеструктивного пресингу на навколишнє середовище. Тому розвиток ринку екологічних інновацій є запорукою стабільного розвитку сільського господарства України.

Таким чином, впровадження інноваційних технологій, об'єктів інтелектуальної власності, досягнень у селекції та генетиці, ефективна маркетингова діяльність, а також врахування екологічної компоненти розвитку вітчизняних агроформувань мають підвищити конкурентоспроможність та економічну ефективність їх діяльності, а також підняти аграрний сектор України на вищий рівень.